

04-01-2017

Til Børne- og Ungdomsudvalget

Sagsnr.
2017-0005304

Følgeforskning om folkeskolen i København (LEKS 3, Delrapport 2)

Dokumentnr.
2017-0005304-1

Hermed orienteres udvalget om forskningsprojektet: ”Hvad betyder klassen? – Følgeforskning til PISA-København 2010 (LEKS 3).

Sagsbehandler
Asger Hermansen

Forskningsprojekterne blev besluttet af BR i 2003 som en integreret del af PISA-København, der blev gennemført i 2004, 2007 og 2010. Projekterne er gennemført af Aarhus Universitet, DPU, med professor Vibeke Hetmar som projektleder.

Baggrund

Københavns Kommune har i årene 2004 - 2016 fået gennemført tre forskningsprojekter under betegnelsen Læring og Evaluering i de Københavnske folke Skoler (LEKS). De to første projekter har haft fokus på den enkelte elev, og hans/hendes muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse og uddanne sig videre. (Rapporterne kan rekvireres i Ledelsessekretariatet.)

Baggrunden for LEKS 3 var, at der var niendeklasser på københavnske skoler, der scorede påfaldende lavt ved folkeskolens prøver i forhold til, hvad skolens klasser almindeligvis scorer.

LEKS 3 består af to undersøgelser – en kvantitativ (Delrapport 1) og en kvalitativ (Delrapport 2). BUU fik forelagt LEKS 3, Delrapport 1 ved BUU-mødet den 8. juni 2016. I nærværende notat forelægges Delrapport 2 ”Hvad er på spil i klasen?”. Begge delrapporter er vedlagt som bilag og udgør tilsammen den samlede rapport.

Delrapport 2 baserer sig på klasserumsobservationer og interview med elever og lærere. Der indgår 16 niendeklasser i undersøgelsen. Den kvalitative undersøgelse belyser, hvad der er på spil i undervisningen og kan dermed kvalificere vores muligheder for at pege på, hvordan skolerne kan udvikle kvaliteten af undervisningen.

Undersøgelsens væsentligste observationer

Det er en central observation i rapporten, at der er potentialer for at øge elevernes læring, hvis eleverne:

1. ser en mening med det, de beskæftiger sig med
2. ved, hvad der forventes af dem, og at der samtidig er plads til individuelle valg og ideer

3. får mulighed for at formulere sig selvstændigt, udfolde deres meninger og refleksioner i interaktion med kammeraterne eller i selvstændige arbejder.

Det er vurderingen i rapporten, at det dog kun er de færreste klassesituationer, der inviterer til, at eleverne tager ejerskab til det, som er undervisningens mål. Det ses i rapporten som del af årsagen til, at mange elever forholder sig til skolen på måder, som får lærere til at reagere med stram styring eller med opgiveness over for disse elever, nogle gange over for en hel klasse.

Det er i rapporten vurderingen, at der i den skolespecifikke kulturform er for lidt fokus på at styrke eleverne i at se, hvordan læringsindholdet kan give mening og gøres til noget væsentligt for eleven, og altså til noget mere end blot deltagelse fordi det er skolens krav. Vurderingen kalder dermed også på, at skolen i højere grad har blik for, hvordan elevernes erfaringer og forestillinger kan være afsæt for undervisningens indhold og tilrettelæggelse.

Den samlede konklusion findes på side 82 – 83. Der henvises også til sammenfatningen på side 77 – 82.

Rapportens anbefalinger

Det meget omfattende materiale, som rapporten består af, har ud over de ovenfor nævnte observationer og betragtninger også givet forskerne grundlag for at give en række anbefalinger (rapportens side 83 – 85). Nedenfor gives et bearbejdet uddrag af disse:

Variation i undervisningen

På baggrund af undersøgelsens resultater anbefales det i rapporten, at læreren lægger op til, at eleverne selv formulerer sig om stoffet og stiller spørgsmål til læreren og til deres kammerater – og at læreren stiller færre spørgsmål. Det er således frugtbart, når læreren udnytter mulighederne for at lade eleverne komme med flere oplæg og undervise hinanden, gerne på tværs af klassetrin og gennem selvstændige oplæg med individuelle vinklinger. Der peges således også på, at der også i højere grad er behov for at benytte forskellige undervisningsformer.

I rapporten peges også på, at der er udviklingspotentiale i samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere, idet lærere og elever netop her får mulighed for at opleve og hente inspiration til andre undervisningsformer end den traditionelle lærerstyrede klasseundervisning.

Skæv elevfordeling og stigmatisering af klasser

Rapporten peger på, at der i flere tilfælde er konstateret klassesannelser og en efterfølgende håndtering af fragang og tilgang af elever, som har resulteret i meget skæve elevfordelinger på en årgang.

I rapporten omtales samtidig en tendens til, at nogle klasser omtales og opfattes som dårlige klasser, hvilket skaber negative forventninger til eleverne og til klassen som helhed. Opfattelsen findes blandt ledelse, det undervisende personale og hos eleverne selv.

Begge elementer skaber ugunstige forhold for elevernes læring og bør derfor undgås.

Prøver og karakterer

Der peges bl.a. på, at skolesystemets fokus på prøver og karakterer flytter fokus fra undervisningens egentlige mål og elevernes forståelse af, at læringen har værdi i sig selv til en undervisning, som er mindre eksperimenterende/udviklingsorienteret og i mindre grad skaber en forståelse hos eleverne om, at skolen er til for dem.

Sammenhæng med folkeskolereformen

Der er med folkeskolereformen sat fokus på synlig læring og mere varierede, differentierede, praktiske og anvendelsesorienterede undervisningsformer, som bl.a. omfatter et styrket samarbejde med det lokale idræts-, kultur og foreningsliv og virksomheder mv. Også kravet om mere bevægelse og fysisk udfoldelse i undervisningen lægger op til varierede undervisningsformer og mere aktive elever. Den ønskede udvikling ses også afspejlet i folkeskolens prøver, hvor der er sket en udvikling mod mere tværfaglige-, projekt- og produktorienterede prøver.

En meget væsentlig forudsætning for, at de københavnske skoler kan indfri intentionerne med folkeskolereformen, er, at teamsamarbejdet blandt det undervisende personale udvikles, så teamene fungerer som effektive arbejdsfællesskaber og som professionelle læringsfællesskaber, der sætter den enkelte elevs læring i centrum. Ligeledes gælder behovet for, at der er velfungerende faglig ledelse på skolerne.

BUU besluttede som led i udmøntningssagen om folkeskolereformen (BUU 26.2.14) fire fokuspunkter: Synlig læring, teamsamarbejde, faglig ledelse og forældresamarbejde. Med afsæt i fokuspunkterne er der i København iværksat en række initiativer. Det drejer sig bl.a. om A. P. Møllerprojektet Læring, der ses, en københavnsk teamkoordinatoruddannelse, generel support til arbejdet med synlig læring og udvikling af teamsamarbejde, en skoleledelsesprofil,

styrkelse af arbejdet i skolernes ressourcecenter og pædagogiske læringscenter og programmet om arbejdspladsen i fokus.

Flere af anbefalingerne i LEKS 3 rapporten peger på nogle af de samme behov, som også folkeskolereformen gør, herunder mere varierede undervisningsformer, hvor eleverne i højere grad er aktive og har indflydelse på undervisningen. Det er derfor forvaltningens vurdering, at de igangværende københavnske indsatser i tilknytning til folkeskolereformen vil bidrage til at indfri disse behov. Det er samtidig vurderingen, at LEKS-rapporten vil bidrage til at sætte yderligere fokus på behovet for at inddrage elevernes perspektiv i undervisningen.

I forhold til reformens mål om styrkede faglige resultater i form af bedre resultater ved de nationale test samt de øgede optagelseskrav til ungdomsuddannelser, er det forvaltningens vurdering, at disse ikke er i samklang med LEKS rapportens anbefaling om mindre fokus på test og karakterer.

Forvaltningens brug af LEKS 3

Resultaterne fra LEKS 3 vil indgå i den fortsatte dialog om kvalitetsudvikling af kommunens skoler, herunder i forbindelse med drøftelser af budget 2018.